

PREILU PILS

**Preiļu pils
darbības
stratēģija
2025. - 2035.
gadam**

Saīsinājumi

LR – Latvijas Republika

MK – Ministru kabinets

KM – Latvijas Republikas Kultūras ministrija

VARAM – Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija

KTP – Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvalde

NVO – Nevalstiskās organizācijas

Pašvaldība – Preiļu novada pašvaldība

PNP – Preiļu novada pašvaldība

Stratēģija – Preiļu pils darbības stratēģija 2025. - 2035. gadam

TAIC – Tūrisma attīstības un informācijas centrs

PVLMM – Preiļu Vēstures un lietišķās mākslas muzejs

PMKP – Preiļu muižas komplekss un parks

LPMA –Latvijas Piļu un muižu asociācija

VKKF – Valsts Kultūrkapitāla Fonds

NKMP – Nacionālā Kultūras mantojuma pārvalde

ĀF – Ārējais finansējums

PI – Pašu ieņēmumi

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

IEVADS

Preiļu pils ir viens no nozīmīgākajiem Latvijas kultūrvēsturiskajiem objektiem, kas ar savu arhitektūru un vēsturi veido unikālu mantojumu. Pils, muižas komplekss un parks ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis, kas atspoguļo dažādu laikmetu kultūras un mākslas ietekmes.

Preiļu pils darbības stratēģija 2025.–2035. gadam ir plānošanas dokuments, kas nosaka pils attīstības prioritātes, mērķus un rīcības virzienus, veicinot tāssaglabāšanu, ilgtspējīgu izmantošanu un attīstību kā nozīmīgu kultūras un tūrisma centru. Stratēģijas pamatā ir pils, muižas kompleksa un parka saglabāšana, ilgtspējīga apsaimniekošana, sabiedrības iesaiste un ekonomiskās attīstības veicināšana. Stratēģija izstrādāta, ievērojot – Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2022.–2027. gadam “Kultūrvalsts”, “Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2021–2027”, “Latvijas tūrisma attīstības rīcības plānu 2021.–2027. gadam”, Latgales tūrisma mārketinga koncepciju Latgales reģiona tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, kā arī balstoties uz spēkā esošiem Preiļu novada pašvaldības attīstības plānošanas dokumentiem (“Preiļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija no 2022. gada” un “Preiļu novada attīstības programma 2022.–2029. gadam”) un Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvaldes attīstības stratēģija 2025.–2029. gadam.

Stratēģijas mērķis ir padarīt Preiļu pili par dzīvotspējīgu kultūrvēsturisko centru, kas apvieno kultūras, izglītības un tūrisma funkcijas, veicinot vietējās kopienas iesaisti un piesaistot apmeklētājus no Latvijas un ārvalstīm.

Dokumentā iekļautas pils attīstības prioritātes, rīcības virzieni un konkrēti soļi, lai nodrošinātu tās pilnvērtīgu funkcionēšanu nākotnē. Plānots, ka pēc atjaunošanas pils kļūs par kultūrvietu ar izstāžu zālēm, ekspozīcijām, pasākumu telpām un tūrisma piedāvājumu, kas veicinās vietējās un starptautiskās sabiedrības interesi un iesaisti.

Stratēģija balstās uz vēsturiskā mantojuma saglabāšanu, mūsdienīgu tehnoloģiju integrāciju un ekonomisko dzīvotspēju, lai pils un tās apkārtnē vide kļūtu par ilgtspējīgu un dinamisku kultūras centru nākotnē.

Lai sasniegtu Preiļu novada plānošanas dokumentos izvirzītos stratēģiskos mērķus un definētu pils attīstības iespējas un virzienus, un nepieciešamās darbības to sasniegšanai, izmantoti šādi dati un metodes:

- Plānošanas dokumentu analīze;
- Preiļu pils esošās situācijas raksturojums;
- Organizētas darbnīcas, viedokļu apmaiņa ar Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvaldes, Preiļu Vēstures un lietiskās mākslas muzeja, Preiļu novada Tūrisma attīstības un informācijas centra, Preiļu novada pašvaldības centrālās administrācijas Attīstības, investīciju un inženiertehniskās daļas pārstāvjiem;
- Tika aicināts interesentus no 14. līdz 20. maijam piedalīties Preiļu pils darbības stratēģijas 2025.–2035. gadam sabiedriskajā apspriešanā;
- Publiskās aptaujas analīze;

Atbildīgais par šīs stratēģijas ieviešanas uzraudzību ir Preiļu muižas kompleksa un parka vadītājs.

1. att. Preiļu pils.
Foto - I.Babre.

Ievads

Esošās situācijas raksturojums

1.1. Borhu dzimta un Preiļu pils	7
1.2. Paveiktais pils atjaunošanā	11
1.3. Preiļu pils attīstība plānošanas dokumentos	14
1.4. Preiļu pils vadības modelis un organizatoriskā struktūra	22
1.5. SVID analīze	23
1.6. PESTLE analīze	25
1.7. Aptaujas par Preiļu pils attīstības virzieniem rezultātu apkopojums	26

Preiļu pils attīstība

2.1. Misija	35
2.2. Vīzija 2035	35
2.3. Vērtības	35
2.4. Darbības mērķi un prioritārie uzdevumi	36
2.5. Mērķauditorija. Kam?	38
2.6. Četri pils stāvi un to funkcijas	40
2.7. Preiļu pils telpas	41
2.8. Plānotie darbības rezultāti 2025–2035	42
2.9. Preiļu pils darbības stratēģijas 2025–2035 darbības rezultāti	50
2.10. Preiļu pils darbības stratēģijas 2025–2035 īstenošanas rezultātīvie rādītāji, ieviešanas un uzraudzības kārtība	51
2.11. Preiļu pils ilgtspējas nodrošināšana	52

2. att. 19. gadsimta flīžu klājuma fragments pils DA daļā.
Foto - I. Anina.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

1.1. Borhu dzimta un Preiļu pils.

	Notikumi
1376- 1561	Preiļi kā lēnis (zemes lietojums par iestāšanos bīskapa karapulkā) nodots vienai no Livonijas muižniecības un bruņniecības pazīstamākajām dzimtām – Borhiem (von der Borch)
1475	Bernhards Borhs Livonijas ordeņa mestrs (1477-1486) izlēno Preiļu zemi brāļa Frīdriha Borha (dz.?-1492) dēlam Simonam Borham (dz. ap 1450-?), Rēzeknes fogtam
1534	Livonijas ordeņa mestrs Valters von Pletenbergs Preiļus, kā lēna īpašumu, apstiprina Simona dēlam Diderikam Borham (dz.ap 1490.-?)
1563	Preiļi pieder Bernarda Borha brālim Verneram Borham (1420-1468). Vēlāk Preiļi (Praekul) pieder Venera dēlam Ernestam Borham (1478-1558). Tiek minēts, ka Praekul ir arī Ernesta dēla Gedeona (dz.1523-?)
18.gs. 1.puse	1563. gadā Polijas karalis Sigismunds Augusts atkārtoti apstiprināja Preiļus par Borhu īpašumu. Preiļi pieder Fabianam Borham-Lubešicam (dz. ap 1530-?) un pēc tam viņa brāļa Staņislava dēlam Fabianam (ap 1590-1652). 1599. g. Rēzeknes stārstijas muižu revīzijā Fabiāna dēls Verners Borhs apliecina savas īpašumtiesības uz Prekul
1771-1835	Preiļos saimnieko Jans Andžejs Borhs (1713-1779). Tiek uzcelta kungu mājas koka ēka
	Pils būvniecību uzsāka Jozefs Heinrihs Borhs (1751-1835), grāfa Jana Andžeja dēls. Ko pēc tam gotizējot pārbūvēja un paplašināja viņa dēls Mihaels Borhs (1806-1881)

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

1817	Tiek uzcelta Preiļu muižas kapela. (Iespējams pēc ģimenes drauga itāļu arhitekta Vinčenco Macoti (1756-1798 projekta.)
19.gs.vidus	Preiļu muižas parks iegūst romantiska ainavu dārza veidolu.
1835	Tiek pabeigta jaunās mūra dzīvojamās mājas jeb ceturtās pils celtniecība, uzcelts pils vecākās daļas divstāvu apjoms.
1836	Preiļus manto Mihails Jozefs Borhs (1806 – 1881).
1860-1865	Notiek pēdējā pils pārbūve – gotizācija. Par pārbūves autoriem nosaukti arhitekti G. Šahts un A. Beļeckis
1866-1872	Preiļos saimnieko Anglijas pavalstnieks, tirgotājs Johans Heinriks Fredriks, kurš muižas ansambli pārveido atbilstoši romantisma tradīcijām. Borhi patur tikai kapelu
1872	J.H. Frederiks pārdod Preiļu īpašumus vācu baronam Johanam Ungernam – Šternbergam. Uz pilnvaras pamata reāli saimnieko poļu muižnieks Jans Mols
1891-1910	Pils īpašnieks ir krievu muižnieks, cara galma kambarkungs, vēlākais Krievijas sūtnis Itālijā un Zviedrijā Konstantīns Guļkevičs, kura laikā uzcelta rietumu torņa augšējā koka daļa
1910-1920	Par Preiļu muižas īpašnieku kļūst Igaunijas vācu muižnieks Kārlis Hippiuss

3. att. N. Ordas zīmējuma fragments. Preiļu muižas pils. 1875. gads.
PVLMM krājums

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

1914-1918	Preiļu jaunās pils ēka tiek remontēta un pielāgota kara slimnīcas vajadzībām
1919	Lielinieki kapelā ierīko strādnieku ateisma klubu “Tuvāk gaismai”, izposta un apgāna grāfu apbedījumus
1924-1944	Pilī darbojās Preiļu 2-gadīgā lauksaimniecības un mājturības skola
1924-1925	1925. gadā pilij tika uzklāts cinkotā skārda jumts. Pārbūves būtiski neparveidoja ēkas telpisko struktūru
1927	Nojaukta muižas koka dzīvojamā māja jeb trešā pils, tās pagrabi saglabājušies līdz mūsdienām
1937	Jaunās pils ēdamzāli pielāgo pilsētas sabiedriskās dzīves vajadzībām
1945-1979	Latvijas PSR Zemkopības Tautas komisariāts pieņem lēmumu par lauksaimniecības skolas likvidēšanu. Pilī darbojas Preiļu 1. vidusskola. Līdz 1979. gadam ēkā atrodas arī šūšanas uzņēmuma “Rīgas apģērbs” filiāle, sporta skola, pionieru nams, DOSAAF (Brīvprātīgā Armijas, aviācijas un flotes veicināšanas biedrība) nodaļa
1978	Pilī izposta ugunsgrēks

**1984. gadā Preiļu pils iegūst valsts
arhitektūras pieminekļa statusu.**

1985	Preiļu muižas vārtsarga namiņš nodots Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejam
1995	Preiļu muižas kapela nonāk Preiļu Romas katoļu draudzes īpašumā
2006	Ar Valsts Kultūrkapitāla fonda un Eduarda Upenieka atbalstu, kā arī privātajiem ziedojumiem restaurēta un iesvētīta Preiļu muižas kapela
2008	Renovēts Preiļu muižas vārtsarga namiņš. Arheoloģiskie izrakumi Preiļu parka kapelas kapeņu daļā

Materiāls sagatavots pamatojoties uz Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja pētījumiem.

1.2. Paveiktais pils atjaunošanā

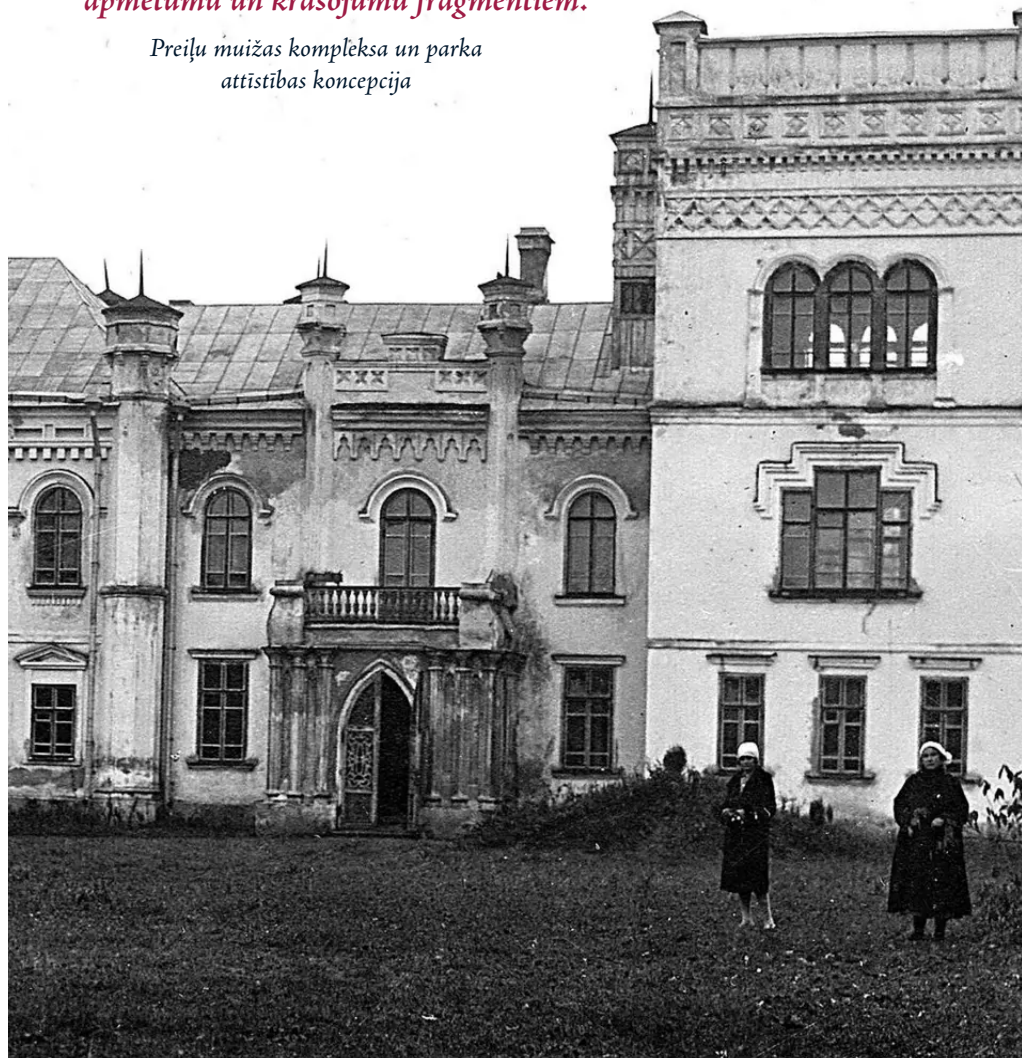
Mainījās muižu īpašnieki un mainījās laiki, bet Preiļu pilsētai ir palicis pirmo muižnieku atstātais kultūrvēsturiskais mantojums – muižas komplekss un parks. No tā saglabājušās vai daļēji saglabājušās un pārveidotas ir muižas pils, kapela, stallis, dārznieka māja, vārtsarga māja, kalpu māja, kā arī parka vārti, aizsarggrāvis, kurš apjoza parku, un mūra vaļņa fragments.

Arhitektoniskā izpēte Pils ēkai veikta **2002. gadā** (SIA “Arhitektoniskās izpētes grupa”). Lielākā daļa sienu apmetuma ir zudusi, mainot pārsegumus 1980-tos uz dzelzsbetona paneļiem, zuduši visi sākotnējie griesti, vietām saglabājušies vilkto dzegu fragmenti.

2005. gadā Preiļu novada dome, priekšsēdētājs Jānis Eglītis, ar Phare 2002 programmas atbalstu īstenoja projektu “Preiļu pils un parka

*Pils kā arhitektūras pieminekļa
galvenā vērtība šodien ir tās apjoms
un fasādes, kā arī iekštelpu vēsturiskā
plānojuma struktūras elementi ar sienu
apmetumu un krāsojumu fragmentiem.*

*Preiļu muižas kompleksa un parka
attīstības koncepcija*

4. att. Preiļu pils 20. gadsimta vidū.
PVLMM krājums.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

rekonstrukcija Darījumu centra izveidei”, kura ietvaros SIA “Arhitektoniskās Izpētes Grupa” izstrādāja būvprojektu Preiļu pils un parka rekonstrukcijai, un tika sagatavots pirmais Preiļu pils un parka marketinga un investīciju plāns. Pamatojoties uz šiem dokumentiem tika izstrādāts projekta pieteikums ERAF finansējuma piesaistei darbu veikšanai, tomēr nesaņemot atbalstu, sākotnēji plānotie darbi netika realizēti.

2006. gadā tiek noslēgts nomas līgums ar SIA “Projektu attīstība un investīcijas” uz 50 gadiem par pils un 4,9 ha zemes gabalu ar nosacījumu pils rekonstrukcijā un renovācijā. Līguma neizpildes dēļ, 2010. gadā tiek laužts. Pils atjaunošanas jautājumus sāk risināt pati pašvaldība.

2010. gadā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atbalstu tika piešķirti līdzekļi pils logu un ārējo durvju ailu aizdarei, jumta seguma remontam, apaļā torņa pagaidu jumta izveidei un mazo torniņu aizsegšanai.

2011. gadā tika aktualizēts būvprojekts, paredzot darbu īstenošanu vairākās kārtās un posmos, lai atvieglotu finansējuma piesaistes iespējas.

2015. gadā pašvaldība pieņēma lēmumu ņemt kredītu un uzsākt atjaunošanas darbus ietverot ēkas fasādes un jumta renovāciju. Aktualizēja būvprojekta sadaļu, kas paredzēja Preiļu pils rekonstrukcijas 1. kārtas 1. un 2. etapa realizāciju.

2016. gadā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atbalstu, tika piešķirti finanšu līdzekļi pils vējtvera restaurācijai. Ar pašvaldības finansējumu tika izstrādāts Preiļu pils zibensnovedēja izbūvēšanas būvprojekts.

2018.-2019. SAM 5.5.1. “Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus” ietvaros tika īstenots projekts “Rīteiropas vērtības”, veicot pils atjaunošanas 2. kārtu. Tika veikta logu un durvju izgatavošana un uzstādīšana, ēkas ārsienu žāvēšana un siltināšana no iekšpuses, sienu un logu ailu atjaunošana, jumta siltināšana.

2019. gadā izveidota Preiļu muižas kompleksa un parka struktūrvienība.

2021.-2023. tika īstenoti divi projekti: SAM 3.3.1. “Preiļu pils 1. stāva atjaunošana komercdarbības attīstības nodrošināšanai” un Lat-Lit pārrobežu programmas projekts “Amatu prasmes tūrisma telpā (“Craftsmanship as Tourism Product without Borders/Tour de Crafts” – pils 1. stāva tornī izveidojot 5D interaktīvās izstādes par amatniecību.

2022. gadā realizētajā pārrobežu sadarbības programmas projektā “Sajūtu pilnas verstis Austrumlatvijā”, tika popularizēts jauns tūrisma maršruts “Sajūtu verstis”, kura viena no nozīmīgākajām pieturvietām ir tieši Preiļu pils.

2024. gada janvārī noslēdzās būvprojekta “Valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa Nr. 6498-6505, Preiļu pils pārbūves 3. kārtas 3. un 4. posma būvprojekta aktualizācija”, veicot precizējumus aktuālajai situācijai pils 2. un 3. stāvam, tika uzsākta pārbūves 3. kārtas 2. posma darbi, ņemot aizdevumu. Kā arī, uzsākta Lat-Lit pārrobežu programmas finansēta projekta “Preiļu pils un Utenas muižas vēsturiskā ceļa digitalizācija tūrisma pakalpojumu attīstības veicināšanai kultūras mantojuma objektos Latvijā un Lietuvā” realizācija. Noslēgts līgums Preiļu pils ekspozīcijas satura un dizaina izstrādei ar SIA “H2E” par pašvaldības budžeta līdzekļiem.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

1.3. Preiļu pils attīstība plānošanas dokumentos

Latvijas plānošanas dokumenti

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam

Prioritāte “Kultūras telpas attīstība – kultūras telpas saglabāšana, mijiedarbība un bagātināšana”.

Mērķis: saglabāt un attīstīt Latvijas kultūras kapitālu un veicināt piederības izjūtu Latvijas kultūras telpai, attīstot sabiedrības radošumā balstītu konkurētspējīgu nacionālo identitāti un veidojot Latvijā kvalitatīvu kultūrvidi. Prioritārie ilgtermiņa rīcības virzieni: piederības izjūtas, Latvijas kultūras telpai stiprināšana un radošas sabiedrības veidošana.

Prioritāte “Daba kā nākotnes kapitāls – dabas vērtību un pakalpojumu ilgtspējīga apsaimniekošana”.

Mērķis: būt ES liderei dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā.

Prioritārie ilgtermiņa rīcības virzieni: dabas kapitāla pārvaldība, tirgus instrumentu izveide, dabas aktīvu kapitalizēšana, ilgtspējīga dzīvesveida veicināšana.

Dzīves vides kvalitātes uzlabošana līdzsvarotai reģionu attīstībai

*Latvijas Nacionālais attīstības plāns
2021.-2027. gadam*

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. - 2027. gadam

Prioritāte “Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei”.

Mērķis: ikvienam pieejams dinamisks kultūras un sporta pakalpojumu klāsts, kas ļauj attīstīt talantus un veidot spēcīgu Latvijas tēlu pasaulē.

Prioritāte “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”.

Mērķis: dzīves vides kvalitātes uzlabošana līdzsvarotai reģionu attīstībai.

Latvijas tūrisma attīstības rīcības plāns 2021.- 2027. gadam

Mērķis: ilgtspējīga tūrisma attīstība, uzturot līdzšinējos sasniegumus un veicinot tādu tūrisma produktu jaunradi, kas balstīti vietējās vērtībās un dzīvesveidā, radot saturīgu un pievilcīgu pieredzējumu, stiprinot starptautisko konkurētspēju. Tūrisma attīstības politika un tās īstenošana ir balstīta uz ilgtspējīgas attīstības, vietējo vērtību saglabāšanas, radošuma, kvalitātes, godīgas konkurences un sadarbības, kā arī efektīvas darbības principiem.

Prioritātes:

- 1) tūrisma nozares starptautiskās konkurētspējas stiprināšana un eksporta veicināšana;
- 2) piesaistoša tūrisma piedāvājuma veidošana vietējo vērtību un dzīvesveida kontekstā, vietējā tūrisma veicināšana;
- 3) tūrisma pārvaldības pilnveidošana, izglītība un pētniecība.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

Kultūrpolicies pamatnostādnes 2022. - 2027. gadam "Kultūrvalsts"

Kultūras pakalpojumu pieejamība un piekļūstamība: nodrošināt vienlīdzīgas iespējas visiem Latvijas iedzīvotājiem piedalīties kultūras dzīvē, neatkarīgi no viņu dzīvesvietas vai sociālā statusa.

Kultūras mantojuma saglabāšana un radoša izmantošana: Saglabāt un attīstīt Latvijas kultūras mantojumu, veicinot tā integrāciju mūsdienu kultūras procesos un reģionu attīstībā.

Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2021.-2027

Prioritātes: valsts tēla uzlabošana, ilgtspējīga tūrisma attīstība, gudra naudas ieguldīšana.

Mērķis: veidot ietvaru pārdomātai, saskaņotai un spilgtai Latvijas tūrisma jomas komunikācijai un tūrisma produktu konkurētspējas palielināšanai ārvalstīs un vietējā tirgū, veicinot valsts tēla atpazīstamību, ilgtspējīgu tūrisma attīstību un efektīvu tūrisma mārketingam paredzēto līdzekļu izlietojumu.

Latgales reģiona plānošanas dokumenti

Latgales stratēģija 2030

Vispārējais mērķis: panākt straujāku reģiona ekonomisko attīstību, lai palielinātu cilvēku ienākumus, saglabātu un vairotu Latgales bagātīgo potenciālu un padarītu Latgali par pievilcīgu dzīves vidi arī nākamajām paaudzēm.

4 stratēģiskie virzieni:

Prasmes: lai pielāgotos pasaules izaugsmes ātrumam un pastāvīgi pieaugošajām kvalitātes prasībām, nepieciešama pastāvīga mācīšanās un prasmju pilnveidošana visos vecumosposmos.

Savienojumi: reģiona iekšējie un starptautiskie savienojumi, t.sk. ne tikai tehniskie (internets, ceļu infrastruktūra u.c.), bet arī sociālie savienojumi (biznesa kontakti, skolu sadarbība, sabiedriskā aktivitāte).

Gudra pārvaldība: resursi un prasmes, lai nekavējoties uzņemtos teritoriju un visa reģiona ekonomiskās veicināšanas iniciatīvu. Pašvaldībām jāveidojas par reģiona attīstības dzinējspēku ar aktīvu, pašmotivētu un pašorganizētu sabiedrību.

Efektīvi uzņēmumi: mērķtiecīgs uzņēmējdarbības atbalsts, jau sākot no bērnudārza un skolas vecuma, lai jaunie cilvēki vairāk veidotu augstas produktivitātes un zināšanu ietilpīgus uzņēmumus kā reģiona ekonomiskās izaugsmes pamatu.

Latgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021.-2027.gadam

Saistošās specifiskās prioritātes:

Stratēģiskajā virzienā PRASMES: "Arods un mūžizglītība" – mūžizglītība, cilvēkkapitāla stiprināšana, pārkvalifikācija, pašizaugme, atbalsts reģiona darbaspēkam.

Stratēģiskajā virzienā SAVIENOJUMI: "Ceļi" – attīstības centru pieejamība no pagastiem un attālākām apdzīvotām vietām; "IT prioritāte" – IT izmantošana e-pakalpojumos

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

un uzņēmējdarbībā, datorprasmju un tehnoloģiju prasmju attīstība visos iedzīvotāju slāņos un līmeņos; “Mobilitāte” – gudrās mobilitātes iedzīvināšana reģionā.

Stratēģiskajā virzienā GUDRA PĀRVALDĪBA: “Pašvaldības” - atbalsts katras pilsētas un katra novada attīstībai vissvarīgāko investīciju un attīstības projektu īstenošanai, “Pakalpojumi” – pašvaldības plašajā pakalpojumu klāstā iekļautas arī tūrisma, kultūras un sporta attīstības veicināšana.

Stratēģiskajā virzienā EFEKTĪVI UZŅĒMUMI: “Iesācēji” – atbalsts uzņēmējdarbības iesācējiem, popularizējot uzņēmējdarbību, apmācot, konsultējot, iedrošinot biznesa iesācējus; “Alpīnisti” – atbalsts uzņēmējiem, kas grib paaugstināt sava uzņēmuma ražīgumu un pakāpties augšup pa vērtības ķēdi; “Sirdis” – atbalsts sociālo uzņēmumu darbībai un attīstībai.

Preiļu novada pašvaldības attīstības dokumenti

Preiļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija no 2022. gada

Saistošās ilgtermiņa prioritātes (IP) un stratēģiskie mērķi (SM):

IP1 – Efektīvi un inovatīvi uzņēmumi; SM1 – Aktīva uzņēmējdarbība – lai novadā būtu konkurētspējīgi uzņēmumi, atbalsts mazajiem uzņēmumiem, jaunu darba vietu izveidei un investīciju piesaistei, lai attīstītos radošās industrijas, digitalizācija, viedie risinājumi.

Tūrisms ir viens no aktuālajiem attīstības virzieniem.

IP2 – Ērta, droša, patīkama vide un savienojumi; SM2 – Pievilcīga dzīves vide – lai novads būtu pievilcīga un ilgtspējīga dzīves vide, lai ir pieejama kvalitatīva publiskā un inženiertehniskā infrastruktūra, ērtas mobilitātes iespējas un savienojumi, Preiļu novads kļūst klimatneitrāls un ilgtspējīgs resursu izmantošanā.

IP3 – Prasmīgi un nodrošināti cilvēki; SM3 – Labklājīga sabiedrība – lai novada iedzīvotāji būtu sociāli nodrošināti, nodarbināti, ar pieejamiem un kvalitatīviem izglītības, kultūras, sporta, drošības, sociāliem, veselības pakalpojumiem. Vietējā kopiena ir sociāli atbildīga, tā rūpējas par savu vietu un identitāti.

IP4 – Gudra un atbildīga vietējā pārvaldība; SM4 – Vieda pārvaldība – lai nodrošinātu viedu un efektīvu pārvaldību visās jomās. Pašvaldība rīkojas tālredzīgi, sekmējot starpnozaru sadarbību vietējā, reģionālā un starptautiskā mērogā, kā arī attīstot sabiedrības līdzdalību.

Preiļu novada attīstības programma 2022. – 2029. gadam

Saistošās vidēja termiņa prioritātes (VTP) un rīcību virzieni (RV): VTP1 – Ekonomiskās aktivitātes paaugstināšana un vietas potenciāla vieda izmantošana

(RV 1.2. Radīt JAUNUS UZŅĒMĒJDARBĪBU VEICINOŠUS infrastruktūras risinājumus uzņēmumu, produktu un pakalpojumu veidošanai; RV 1.3.

5. att. Preiļu pils 2. stāva anfilāde, 2023. gads.

Foto - I. Anina.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

Nodrošināt uzņēmējdarbības ATBALSTA INSTITŪCIJU efektivitāti uzņēmumu, produktu un pakalpojumu attīstībai).

VTP2 – Droša, pieejama un labiekārtota dzīves telpa (RV 2.5. Saglabāt, pilnveidot un ilgtspējīgi attīstīt novada IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS un SPORTA un infrastruktūru; RV 2.7. Veicināt pilsētas un novada PUBLISKĀS ĀRTELPAS un teritoriju attīstību, ilgtspējīgu izmantošanu un DABAS VIDES kvalitāti).

VTP3 – Izglītota, radoša, vesela un tradīcijām bagāta vietējā sabiedrība (RV 3.2. Attīstīt saturīga brīvā laika pavadīšanas un atpūtas iespējas, veicināt AKTĪVU UN VESELĪGU DZĪVESVEIDU; RV 3.4. Pilnveidot kultūrvēsturiskā mantojuma un KULTŪRAS pasākumu daudzveidību un pieejamību).

VTP4 – Progresīva, stratēģiska un uz daudzpusēju sadarbību vērsta vietējā pārvaldība (RV 4.1. Veicināt visu pašvaldības iestāžu cilvēkresursu IZAUGSMI, saskaņotu plānveida DARBĪBU un IKT pielietošanu visu jomu plānošanā un prognozēšanā; RV 4.3. Sekmēt vietējo iedzīvotāju un NVO līdzdalību, AKTIVITĀTI un PAŠINICIATĪVU dzīvesvides kvalitātes uzlabošanai).

Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvaldes attīstības stratēģija 2025.-2029.gadam

Saistošie Rīcības plāna (RP) uzdevumi:

1. Kultūras un tūrisma piedāvājuma modernizēšana un kvalitātes celšana.

Mērķis: Uzlabot kultūras pasākumu, objektu un tūrisma produktu kvalitāti un pieejamību.

2. Digitālās vides attīstība un inovāciju ieviešana.

Mērķis: Stiprināt digitālās kultūras pieejamību un uzlabot tūrisma informācijas sistēmu.

3. Kultūras infrastruktūras uzlabošana un investīciju piesaiste.

Mērķis: Veicināt mūsdienīgu un pieejamu kultūras vidi, uzlabojot esošo infrastruktūru.

4. Mārketinga un zīmolvēdības attīstīšana.

Mērķis: Veicināt Preiļu novada atpazīstamību kā kultūras un tūrisma galamērķi.

5. Kopienas un jauniešu iesaiste kultūras procesos.

Mērķis: Veicināt vietējo iedzīvotāju un jauniešu aktīvu līdzdalību kultūras dzīvē.

6. Ilgtspējīga kultūras pārvaldība un sadarbība.

Mērķis: nodrošināt efektīvu un ilgtspējīgu kultūras attīstību.

7. Materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma, kultūras tradīciju saglabāšana, pētniecība un pieejamība iedzīvotājiem.

Mērķis: nodrošināt Preiļu novada bagātīgā kultūras mantojuma saglabāšanu, pētniecību un pieejamību, veicinot vietējo iedzīvotāju, jauniešu un apmeklētāju izpratni un iesaisti tradicionālajās kultūras norisēs un vēsturiskā mantojuma saglabāšanā.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

8. Izglītotu, radošu, sadarbīgu, drosmīgu un aktīvu cilvēkresursu nodrošināšana.

Mērķis: attīstīt un nodrošināt kompetentus, radošus un motivētus cilvēkresursus kultūras un tūrisma nozarē, veicinot vietējo profesionāļu izglītību, sadarbību un jaunu paaudžu iesaisti, lai sekmētu Preiļu novada kultūras attīstību un ilgtspēju.

Preiļu pils un parka mārketinga un investīciju plāns

Plāna vispārējais mērķis ir veicināt ilgtspējīgu, līdzsvarotu teritorijas attīstību un sociālekonomisko izaugsmi, sekmējot tūrisma attīstību, nodrošinot dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma ekonomiskās vērtības paaugstināšanu un investīciju piesaisti.

Plāna specifiskais mērķis – nodrošināt Preiļu pils un parka rekonstrukciju un attīstību, izstrādājot tūrisma mārketinga un investīciju plānu, tehnisko un konkursa dokumentāciju.

Preiļu muižas kompleksa un parka attīstības koncepcija

Koncepcijas izstrādes pamatojums ir izstrādāt mākslinieciski arhitektoniskos un filozofiskos principus, lai aizsargātu un saglabātu Preiļu muižas kompleksu un 18. gadsimta angļu stila romantisko ainavu parku, kas vienlaicīgi kalpo par mūsdienīgu rekreācijas vidi vietējiem iedzīvotājiem, kā arī popularizēt unikālo kultūrvēsturisko mantojumu, pilnveidojot un attīstot tūrisma aktivitātes.

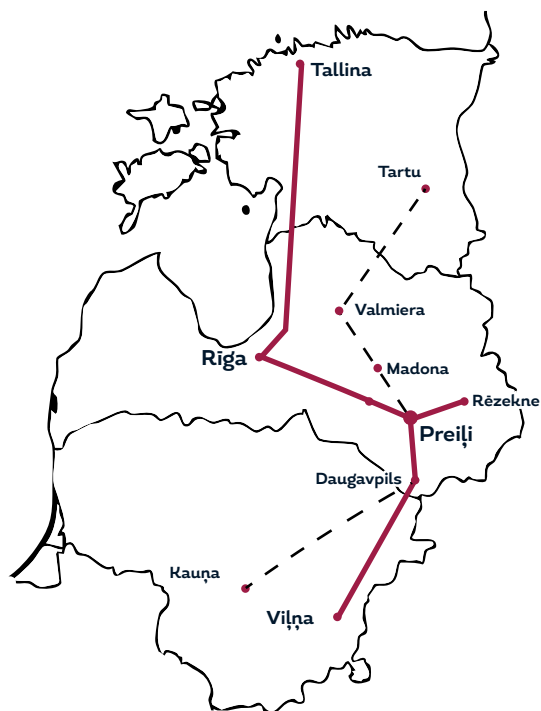
Pētījuma mērķis:

Izpētīt Preiļu muižas kompleksa un parka esošo situāciju, vērtības un nozīmi, lai izstrādātu priekšlikumus un vadlīnijas kvalitatīvai, sociāli lietderīgai, inovatīvai un ilgtspējīgai teritorijas, vēsturiskās ainavas, kultūras un dabas vērtību saglabāšanai un attīstībai. Sniegt vadlīnijas un priekšlikumus parka teritorijas pilnveidošanai un labiekārtošanai, lai uzlabotu sabiedrības atpūtas un rekreācijas vietu un vidi.

Preiļu muižas kompleksa darbības stratēģija tūrisma kontekstā 2017-2025

Mērķis ir Preiļu muižas kompleksa kā nozīmīga vienota kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un kopīgo vērtību uzturēšana nakamajām paaudzēm, attīstot ar to saistītos pakalpojumus, nodrošinot plašu publiko piekļuvi.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

6. att. Preiļu pils atrašanās vieta.
M. Pastare.

PREIĻU PILS

ATTĀLUMS

203 km līdz Rīgai

212 km līdz Rīgas lidostai

227 km līdz Viļņai

233 km līdz Viļņas lidostai

250 km līdz Kauņas lidostai

453 km līdz Tallinai

458 km līdz Tallinas lidostai

53 km līdz Daugavpilij

55 km līdz Rēzeknei

64 km līdz Jēkabpilij

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

Preiļu pils ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis nr. 6499

Preiļu muižas kompleksa un parka teritorija izvietota vēsturiskā Preiļu parka teritorijā, kas atrodas uz Pašvaldībai piederošām zemes vienībām:

Raiņa bulvāris 23, Preiļi (kadastra Nr. 76010041007)

Raiņa bulvāris 25, Preiļi (kadastra Nr. 76010041003),

Raiņa bulvāris 30, Preiļi (kadastra Nr. 76010050803),

Raiņa bulvāris 32, Preiļi (kadastra Nr. 76010041008),

Pils iela 9, Preiļi (kadastra Nr. 76010041001),
Daugavpils iela 53A, Preiļi (kadastra Nr. 76010050801),

Daugavpils iela 53B, (kadastra Nr. 76010050802),

A. Paulāna iela 4, Preiļi (kadastra Nr. 76010041002).

Nekustamā īpašuma piederība – Preiļu novada pašvaldība.

Kompleksa teritorijas platība – 46,76ha

Parka teritorijā atrodas 13 valsts nozīmes kultūras pieminekļi.

Preiļu muižas komplekss un parks

Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi

7. att. Valsts aizsargājamo kultūras piemekļu karte.
Karte no Preiļu muižas kompleksa un parka attīstības koncepcijas.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

1.4. Preiļu pils vadības modelis un organizatoriskā struktūra

Preiļu pils, muižas kompleksa un parka apsaimniekošanu nodrošina **Preiļu novada pašvaldība**. Šim mērķim Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvaldē ir izveidota struktūrvienība – Preiļu muižas komplekss un parks.

Vadības modelis balstās uz trim galvenajām funkcijām: lēmumu pieņemšana, apsaimniekošana un pakalpojumu sniegšana, īstenojot tās ciešā sadarbībā ar citām pašvaldības iestādēm un struktūrvienībām, tostarp Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvaldi, Preiļu novada pašvaldības Centrālās administrācijas Attīstības, investīciju un inženiertehniskās daļu, Preiļu novada Tūrisma attīstības un informācijas centrs un Preiļu Vēstures un lietišķās mākslas muzejs.

Ir noteiktas skaidras atbildības jomas pils kompleksa uzturēšanā, attīstībā un publiskās pieejamības nodrošināšanā.

Lēmumus par Preiļu pils kompleksa attīstību, saglabāšanu un nepieciešamajiem resursiem pieņem Preiļu novada dome, apstiprinot pašvaldības budžetu, kurā tiek iekļauti izdevumi, kas saistīti ar pils, muižas kompleksa un parka uzturēšanu

un darbības stratēģijas īstenošanu.

Lēmumu projektu sagatavošana tiek veikta saskaņā ar Preiļu pils darbības stratēģijā noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem. Par šiem projektiem atbildīgas ir šādas iestādes un struktūrvienības:

- ♦ Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvalde;
- ♦ Preiļu novada pašvaldības Centrālās administrācijas attīstības, investīciju un inženiertehniskās daļa;
- ♦ Preiļu muižas komplekss un parks.

Šie priekšlikumi tiek iesniegti Preiļu novada pašvaldības administrācijai tālākai izskatīšanai un virzībai uz domes lēmumu pieņemšanu.

1.5. SVID analīze

Stiprās puses

Nozīmīgs kultūrvēsturiskais mantojums un arhitektūras piemineklis.

Preiļu pils attīstība atbilst nacionāla, reģionāla un vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem.

Pils atrodas Preiļu muižas kompleksa un parka teritorijā, kas ir lielākais pilsētvides parks Latvijā.

Kopš 2002.gada regulāri veiksmīgi īstenoti projekti, piesaistot ārējo finansējumu.

Pils un apkārtējā teritorija ir lieliska vieta kultūras pasākumu organizēšanai.

2023. gadā Atjaunota pils fasāde.

2025. gadā pabeigti būvdarbi iekštelpās.

5D sajūtu kino, kas 2024. gadā piesaistījis vairāk 3000 tūristus no visas Latvijas.

Lieliska atrašanās vieta starp Latgales lielākajām pilsētām, 60 km attālumā atrodas Daugavpils un Rēzekne.

Ēdināšanas pakalpojumi pils 1. stāvā.

Izstrādāta Preiļu pils ekspozīcijas satura un dizaina izstrāde sadarbībā ar Dizana studiju H2E.

Vājās puses

Nepietiekami attīstīta infrastruktūra – nepieciešami uzlabojumi autostāvvietām, piekļuvei, tehniskajai infrastruktūrai.

Augstas uzturēšanas izmaksas, kultūrvēsturisku ēku saglabāšana prasa regulārus ieguldījumus.

Zema atpazīstamība, ārpus reģiona pils nav plaši pazīstama.

Nepietiekošs cilvēkresurss.

Neaprikotas pils iekštelpas.

Iespējas

Kvalitatīvu un inovatīvu kultūras pasākumu organizēšana.

Svinīgo ceremoniju un pasākumu norises vietas iekārtošana un nodrošināšana.

Jaunu kultūras un tūrisma produktu radīšana.

Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, attīstība, popularizēšana un pieejamības nodrošināšana.

Pils kā valsts nozīmes kultūras pieminekļa attīstības vecināšana, nodrošinot tās piekļūstamību un inovatīvu resursu izmantošanu cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošanā un vietējo iedzīvotāju kopienas stiprināšanā.

Pakalpojumu un pasākumu nodrošināšana visām iedzīvotāju grupām, t.i., bērniem, jauniešiem, pieaugušajiem, senioriem, mazākumtautībām, cilvēkiem ar funkcionālajiem traucējumiem u.c.

Preiļu pils – daudzfunkcionāla kultūrvietā daudzveidīgiem pasākumiem – koncertiem, izrādēm, ekspozīcijām, izstādēm, radošām darbnīcām, laulību ceremonijām u.c.

Kāzu svinību attīstība Preiļu pilī, piedāvājot laulību reģistrēšanas vietu pilī un parkā,

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

izstrādājot īpašu kāzu programmas piedāvājumu.

Sadarbība ar reģiona muižām un pilīm kopīgai kapacitātes stiprināšanai.

Darba vietu pieaugums.

Piesaistīt finansējumu Preiļu pils attīstībai, piedaloties dažādos projektos.

Draudi

Nesaglabājot un neattīstot unikālo kultūrvēsturisko mantojumu, mazināsies iespējas izmantot kultūras resursus novada attīstības veicināšanai, konkurētspējīgu produktu veidošanai, zaudējot vietas identitāti un konkurētspēju.

Finansējuma trūkums jaunu pakalpojumu radīšanai.

Vispārējās ekonomiskās un sociālās situācijas pasliktināšanās reģionā.

Tūristu skaita samazinājums, ņemot vērā ģeopolitisko situāciju.

Finansējuma nepietiekamība.

Sezonāla tūristu plūsma zema apmeklētība ziemas sezonā, nepieciešams atrast risinājumus aktivitāšu nodrošināšanai visu gadu.

Kultūras mantojuma bojājumi, dabas apstākļi, vandālisms vai nepietiekama uzturēšana var apdraudēt ēkas un interjera saglabāšanu.

Konkurence ar citiem tūrisma objektiem, citu reģiona kultūras vietu popularitāte var ierobežot apmeklētāju plūsmu.

8. att. Preiļu pils noformējums
svētkiem 2024. gads.

Foto - I. Anina.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

1.6. PESTLE analīze

P – Politiskie faktori	E – Ekonomiskie faktori	S – Sociālie faktori
Valsts kultūrpolitika un Preiļu novada pašvaldības nostāja konsekventi definē Preiļu pili kā stratēģiski nozīmīgu kultūras objektu. ES fondu politika – ERAF, “Radošā Eiropa”, Interreg u.c. nodrošina plašas finansēšanas iespējas, tomēr konkurence par līdzekļiem ir ļoti augsta. Mantojuma aizsardzības regulējums (NKMP noteikumi) nosaka stingras izpētes un restaurācijas normas, kas palielina projekta izmaksas un ieviešanas laiku.	Tūrisma izaugsme reģionā (Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2021-2027) veicina apmeklētāju plūsmas pieaugumu. Sezonāls apmeklējuma kritums ziemā apgrūtina finanšu plānošanu, jo apkures un komunālie izdevumi saglabājas augsti. Daudzkanālu ieņēmumi (telpu noma, suvenīri, pakalpojumi) ļauj mazināt budžeta svārstības.	Sabiedrības interese – auditorijas aptauju rezultāti rāda augstu interesi par izstādēm, pasākumiem, telpu nomu un radošo vidi. Demogrāfiskie izaicinājumi – iedzīvotāju skaita samazināšanās Latgalē ierobežo vietējo tirgu. Inkluzivitātes principi – stratēģijā paredzēta pieejamība senioriem, cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem u.c.
T – Tehnoloģiskie faktori	L – Likumdošanas faktori	E – Vides faktori
Digitālie risinājumi – 5D kino jau piesaista apmeklētājus; tiek plānota paplašinātās realitātes (AR/VR) saturs izstrādē, digitālie ceļveži un datu analitikas rīki. IT prasmju attīstība ir reģionāla prioritāte (Latgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021.-2027.gadam).	Nacionālās kultūras mantojuma aizsardzības normas (NKMP, Kultūras mantojuma likums) paredz stingras restaurācijas un izpētes prasības, kas ietekmē projektu termiņus un izmaksas un ierobežo būvniecības elastību. Publisko iepirkumu un ES fondu regulas palielina administratīvo slodzi. Personas datu aizsardzības likumdošana (GDPR) jāievēro visos digitālajos risinājumos un mārketinga aktivitātēs.	Ilgspējas un klimatneitralitātes mērķi ir NAP2027 un Preiļu novada prioritātes virza energoefektīvas renovācijas. Parka uzturēšana un apsaimniekošana – 48 ha teritorija ar 13 valsts nozīmes pieminekļiem prasa ilgtspējīgu apsaimniekošanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Klimata pārmaiņas (mitrums, temperatūras svārstības) palielina restaurācijas un uzturēšanas izmaksas. Esošajos projektos (piemēram, “Rīteiropas vērtības”) jau iekļauta ēku siltināšana un ilgtspējas risinājumi.

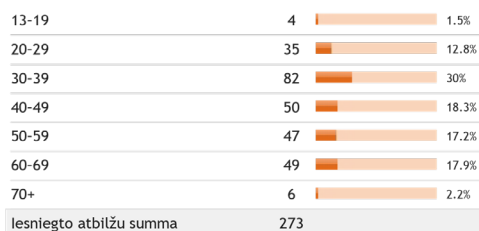
Galvenie “bremzētāji” ir finansējums un regulējumi, bet vienlaikus politika un sabiedrības interese nodrošina stabilu atbalsta rāmi. Stratēģiski Preiļu pilij jābalansē starp kultūras inovāciju un vēsturiskās autentiskuma saglabāšanu, izmantojot digitālos risinājumus un piesaistot “zaļo” finansējumu – tas ir ceļš uz ilgtspējīgu attīstību līdz 2035. gadam.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

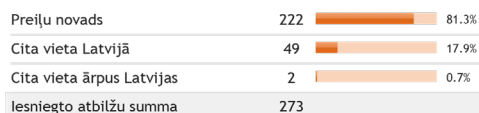
1.7. Aptaujas “Par Preiļu pils attīstības virzieniem” rezultātu apkopojums

2025. gada janvārī ikviens tika aicināts aizpildīt aptaujas anketu, lai noskaidrotu, kādus pakalpojumus, aktivitātes un atmosfēru cilvēki vēlētos pieredzēt pili. Aptaujā piedalījās 275 respondenti, un iegūtie dati sniedz vērtīgu informāciju par pils pašreizējo uztveri un nākotnes vīziju.

2. Jūsu vecums

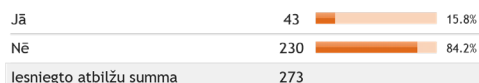
3. Jūsu dzīvesvieta

4. Jūsu izglītības līmenis

5. Vai Jūs esat uzņēmējs?

Respondentu raksturojums

Lielākā respondentu daļa ir vecumā no 30 līdz 39 gadiem (82 respondenti, 30 %), kam seko vecuma grupas no 40 līdz 49 gadiem (50 respondenti, 18,3 %) un no 60 līdz 69 gadiem (49 respondenti, 17,9 %).

Respondenti pārsvarā ir Preiļu novada iedzīvotāji (222 respondenti, 81,3 %) ar augstāko izglītību (213 respondenti, 78 %). Uzņēmēji ir 43 respondenti (15,8 %).

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

6. Ekspozīciju apmeklēšanas paradumi

7. Ar ko kopā Jūs visbiežāk apmeklējat ekspozīcijas, muzejus vai pili? (vairākas atbildes iespējamas)

Vienatnē	57	11.9%
Ar ģimeni	190	39.5%
Ar draugiem	103	21.4%
Ar kolēģiem vai grupu	66	13.7%
Ar bērniem	47	9.8%
Neapmeklēju	13	2.7%
Cits	5	1%
Iesniegto atbilžu summa	481	

Citas atbildes:

Ar skolēniem

A

Apmeklēju bieži Latvijā un Eiropā. Gan vienatnē, gan grupās.

Ar klasi

Viesiem no ārzemēm

Ekspozīciju apmeklēšanas paradumi (bija iespējamas vairākas atbildes)

Respondenti visbiežāk apmeklēja ekspozīcijas kopā ar ģimeni (190 atbildes, 39,5 %) vai draugiem (103 atbildes, 21,4 %). Daļa respondentu apmeklēja ekspozīcijas ar kolēģiem/grupu (66 atbildes, 13,7 %) vai vienatnē (57 atbildes, 11,9 %). Ekspozīcijas ar bērniem apmeklēja 47 respondenti (9,8 %).

*“Pils ir jātur godā.
Pils ir pieejama ikkatram.
Kā Preiļu novadniekiem, tā
ciemiņiem.”*

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

8. Preiļu pils uztvere

9. Kā Jūs raksturotu Preiļu pili? (vairākas atbildes iespējamās)

Vēsturisks objekts ar bagātu pagātņi	178		35.5%
Arhitektūras pērle	102		20.3%
Kultūras un mākslas centrs	89		17.7%
Romantisks un iedvesmojošs objekts	106		21.1%
Es vēl neesmu iepazinies/-usies ar Preiļu pili	24		4.8%
Cits	3		0.6%
Iesniegto atbilžu summa	502		

Citas atbildes:

Grausts

Kafejnīca

Vieta, kur svinēt kāzas

10. Kādas sajūtas Jums rada Preiļu pils? (vairākas atbildes iespējamās)

Lepnums	122		28.8%
Interese	128		30.3%
Romantika	84		19.9%
Nostalģija	63		14.9%
Es vēl neesmu iepazinies/-usies ar Preiļu pili	15		3.5%
Cits	11		2.6%
Iesniegto atbilžu summa	423		

Preiļu pils uztvere un sajūtas (bija iespējamās vairākas atbildes)

Respondenti lielākoties raksturo Preiļu pili kā vēsturisku objektu ar bagātu pagātņi (178 atbildes, 35,5 %), daļa to raksturo kā romantisku un iedvesmojošu objektu (106 atbildes, 21,1 %), arhitektūras pērli (102 atbildes, 20,3 %), kultūras un mākslas centru (89 atbildes, 17,7 %).

Izteikrākā sajūta, ko rada Preiļu pils, ir interese (128 atbildes, 30,3 %), kam seko lepnums (122 atbildes, 28,8 %), romantika (84 atbildes, 19,9 %) un nostalģija (63 atbildes, 14,9 %).

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

11. Pils nākotnes vizija

12. Kādas aktivitātes vai pasākumi Jūs interesētu Preiļu pili? (vairākas atbildes iespējamas)

13. Kādas ekspozīcijas Jums šķistu interesantas? (vairākas atbildes iespējamas)

Pils nākotnes vizija (bija iespējamas vairākas atbildes)

Atbildot uz jautājumu par saistošākajām aktivitātēm vai pasākumiem Preiļu pili, respondenti lielāko interesi izrāda par kultūras un mākslas pasākumiem (izrādes, koncerti) (221 atbilde, 24,6 %), kam seko interese par izstādēm un ekspozīcijām (164 atbildes, 18,3 %), izglītojošiem pasākumiem (lekcijas, semināri) (129 atbildes, 14,4 %) un privātiem pasākumiem (kāzas, banketi) (125 atbildes, 13,9 %). Daļa respondentu par saistošiem uzskata romantiskus vakarus un fotosesijas (125 atbildes, 13,9 %), radošās darbnīcas un meistarklases (111 atbildes, 12,4 %).

No ekspozīcijām interesantākā respondentiem šķiet vēsturiska ekspozīcija par Preiļu muižas kompleksa un parka vēsturi (176 atbildes, 19,3 %), kam seko ekspozīcija par Borhu dzimtu un tās ietekmi uz novadu (139 atbildes, 15,2 %), tematiskas izstādes (par muižnieku dzīvi, amatniecību) (128 atbildes, 14 %), interaktīva ekspozīcija ar tehnoloģijām (126 atbildes, 13,8 %), multimedālas ekspozīcijas (3D rekonstrukcijas, virtuālās tūres) (124 atbildes, 13,6 %), bērniem pielāgotas ekspozīcijas (113 atbildes, 12,4 %), ekspozīcija par restaurācijas procesu un Preiļu pils atdzimšanu (94 atbildes, 10,3 %).

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

14. Pils pielāgošana dažādām mērķauditorijām

15. Kādas iespējas būtu būtiskas jauniešiem? (vairākas atbildes iespējamas)

Interaktīvas ekspozīcijas ar mūsdienu tehnoloģijām	179		24.1%
Radošās darbnīcas vai meistarklases jauniešiem	130		17.5%
Moderns interjers, piemērots sociālo mediju fotogrāfijām	117		15.8%
Pasākumi jauniešiem (koncerti, diskusijas)	155		20.9%
Atpūtas zona ar Wi-Fi	66		8.9%
Brīvprātīgo projektu iespējas	88		11.9%
Cits	7		0.9%
Iesniegto atbilžu summa	742		

Citas atbildes:

- Nekadas
- Nē mūsdienu tehnoloģijām, nē modernam interjeram, jo tas viss pazaudē pili kā vērtību. Tādus štruntus varat Aglonas telpās veidot, nevis pili!
- Precies Preiļos!
- Nevajadzētu īpaši izdalīt vienu auditoriju.
- Vēstures lekcijas
- Iesaiste
- Joprojām - visu kopā.

16. Kādas iespējas būtu būtiskas senioriem? (vairākas atbildes iespējamas)

Viegli pieejamas ekspozīcijas	172		23.5%
Kultūras pasākumi (koncerti, izrādes)	218		29.7%
Radošās darbnīcas senioriem	106		14.5%
Kafejnīca vai atpūtas zona	141		19.2%
Gida pakalpojumi senioriem	89		12.1%
Cits	7		1%
Iesniegto atbilžu summa	733		

Pils pielāgošana dažādām mērķauditorijām (bija iespējamas vairākas atbildes)

Respondenti uzskata, ka jauniešus visvairāk saistītu interaktīvas ekspozīcijas ar mūsdienu tehnoloģijām (179 atbildes, 24,1 %), kam seko pasākumi jauniešiem (koncerti, diskusijas) (155 atbildes, 20,9 %), radošās darbnīcas vai meistarklases jauniešiem (130 atbildes, 17,5 %), moderns interjers, piemērots sociālo mediju fotogrāfijām (117 atbildes, 15,8 %), brīvprātīgo projektu iespējas (88 atbildes, 11,9 %), atpūtas zona ar Wi-Fi (66 atbildes, 8,9 %).

Senioriem, pēc respondentu uzskatiem, būtiskākie ir kultūras pasākumi (koncerti, izrādes) (218 atbildes, 29,7 %), kam seko viegli pieejamas ekspozīcijas (172 atbildes, 23,5 %), kafejnīca vai atpūtas zona (141 atbildes, 19,2 %), radošās darbnīcas senioriem (106 atbildes, 14,5 %), gida pakalpojumi senioriem (89 atbildes, 12,1 %).

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

17. Kādas iespējas būtu būtiskas ģimenēm? (vairākas atbildes iespējamas)

Ģimenēm draudzīgas aktivitātes	221		41.9%
Bērniem pielāgotas ekspozīcijas	153		29%
Rotaļu laukums pils tuvumā	138		26.2%
Cits	15		2.8%
Iesniegto atbilžu summa	527		

Citas atbildes:

Bērnu istaba, līdzīgi Goram
Nekadās

18. Kādas iespējas būtu būtiskas uzņēmējiem? (vairākas atbildes iespējamas)

Telpas biznesa pasākumiem vai konferencēm	205		35.9%
Sadarbības iespējas ar vietējiem uzņēmumiem (tirdziņi, izstādes)	180		31.5%
Reklāmas un sponsoru iespējas pils pasākumos	89		15.6%
Tiklošanās pasākumi uzņēmējiem	86		15.1%
Cits	11		1.9%
Iesniegto atbilžu summa	571		

Visvairāk respondentu (221 atbilde, 41,9 %) uzskata, ka ģimenēm būtiskākās ir ģimenēm draudzīgas aktivitātes, daļa uzskata, ka svarīgas ir bērniem pielāgotas ekspozīcijas (153 atbildes, 29 %), rotaļu laukumu pils tuvumā (138 atbildes, 26,2 %).

Uzņēmējiem būtiskākās ir telpas biznesa pasākumiem vai konferencēm (205 atbildes, 35,9 %), kam pēc atbilžu skaita seko sadarbības iespējas ar vietējiem uzņēmumiem (tirdziņi, izstādes) (180 atbildes, 31,5 %), reklāmas un sponsoru iespējas pils pasākumos (89 atbildes, 15,6 %) un tiklošanās pasākumi uzņēmējiem (86 atbildes, 15,1 %).

Aptaujas rezultāti

Aptaujas būtiskākie secinājumi:

- ♦ Preiļu pili uztver vairāk kā vēsturisku objektu ar bagātu pagātņi;
- ♦ Nākotnē pili redz kā izstāžu, ekspozīciju, kā arī kultūras un mākslas pasākumu norises vietu;
- ♦ Ekspozīciju saturs nepieciešamas vairāk par Preiļu pils kompleksa vēsturi;
- ♦ Uzņēmējiem būtu nepieciešamas telpas priekš biznesa pasākumiem un konferencēm.

Pielāgošana dažādām auditorijām:

- ♦ Jauniešiem – radošās darbnīcas, koncerti, diskusijas;
- ♦ Senioriem – gida pakalpojumi, kultūras pasākumi, atpūtas zonas;
- ♦ Ģimenēm – bērniem pielāgotas ekspozīcijas, rotaļu laukums.

Kopējais secinājums:

Preiļu pils – viegli pieejama, vietējiem uzņēmējiem/iedzīvotājiem izdevīga (telpu īrē u.c.), atsaucīga un ieinteresēta pils komanda, tūristu piesaiste.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

*“Lieliski, ka pils tiek atjaunota un tur tiek
plānoti pasākumi. Šī ir vienreizēja
priekšrocība novadam un pilsētai – pils ar
skaistu parku, labu pieejamību,
tūrisma attīstībai, kā arī pašu
vajadzībām.”*

9. att. Interjera elementi Preiļu pili.

Foto - I. Anina.

10. att. Preiļu pils Dienvidu fasāde.
Foto - I. Anina.

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.1. Misija

Preiļu pils misija ir saglabāt un atdzīvināt kultūrvēsturisko mantojumu, vienlaikus atklājot tā ekonomisko potenciālu un veidojot eksportspējīgu tūrisma produktu. Attīstot pili kā dinamisku kultūras, izglītības un tūrisma centru, kur svētki satiekas ar mākslu.

2.2. Vizija 2035

Preiļu pils ir mūsdienīgs un ekonomiski pašpietiekams kultūras, izglītības un tūrisma centrs, kas saglabā vēsturisko autentiskumu, vienlaikus integrējot digitālos risinājumus. Piedāvājot eksportspējīgu tūrisma produktu – unikālu kultūras maršrutu Latgales sirdī, kas iekļaujas starptautiskos tirgos un sadarbības tīklos. Darbojas kā reģionāls inovāciju un kompetenču centrs, kas stiprina vietējo kopienu un piesaista jaunos profesionāļus. Radot stabilus, daudzveidīgus ieņēmumu avotus, nodrošinot ilgtspējīgu finansējumu un atgriezenisko ietekmi uz reģiona ekonomiku.

2.3. Vērtības

Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana

Cieņa pret pils vēsturi un tās saglabāšana nākamajām paaudzēm – pils kā autentisks apvalks ar mūsdienīgu saturu, kurā harmoniski savijas vēsture un inovācijas.

Inovācijas un radošums

Jaunu tehnoloģiju un pieeju ieviešana, kas paplašina kultūras mantojuma izmantošanas iespējas, padarot to pieejamu un pievilcīgu dažādām auditorijām. Inovācijas kalpo kā pamats jauniem pakalpojumu komponentiem – interaktīvām izstādēm, digitāliem maršrutiem, izglītojošām platformām un radošo industriju produktiem, kas veicina pils kā dinamiska un uz nākotni vērsta kultūras centra attīstību.

Pieejamība un iesaiste

Atvērta un iekļaujoša vide, kas veicina vietējās kopienas līdzdalību kultūras procesos un kultūras mantojuma izmantošanā. Mērķtiecīgi attīstīta pieeja nodrošina plašākas auditorijas sasniedzamību, veicinot pakalpojumu un produktu pieprasījuma pieaugumu. Jaunais Eiropas Bauhaus līdzsvaro kultūras inovāciju ar vēsturiskā autentiskuma saglabāšanu, izmantojot digitālos risinājumus un piesaistot “zaļo” finansējumu.

Ilgtspēja un ekoloģiska domāšana

Atbildīga un resursus taupoša apsaimniekošana, kas saskan ar ilgtspējas principiem un vietējās vides aizsardzību.

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.4. Darbības mērķi un prioritārie uzdevumi

mērķis nr. 1. (M1)

Kultūrvieta.

Vieta, kur svētki satiek mākslu

Radīt Preiļu pili kā aktīvu un daudzfunkcionālu kultūrtelpu, kas apvieno mākslu, izglītību un izklaidi, veicinot sabiedrības iesaisti un radošumu.

uzdevums nr.1 (M1U1)

Regulāru kultūras pasākumu norise

uzdevums nr. 2 (M1U2)

Mākslas izstāžu vieta

uzdevums nr. 3 (M1U3)

Konferenču un semināru centra attīstība

uzdevums nr. 4 (M1U4)

Izglītības centra izveide

uzdevums nr. 5 (M1U5)

Svinīgo ceremoniju norises vieta

mērķis nr. 2. (M2)

Tūrisma galamērķis

Attīstīt Preiļu pili kā unikālu tūrisma galamērķi, piedāvājot interaktīvas, izglītojošas un izklaidējošas aktivitātes.

uzdevums nr. 1 (M2U1)

Ekspozīcijas Trīs kraukļi izveidošana

uzdevums nr. 2 (M2U2)

Tūrisma piedāvājuma attīstība Rietumu tornī, izglītojošas programmas

uzdevums nr. 3 (M2U3)

Pils zīmola, mārketinga un komunikācijas stratēģijas izstrāde

mērķis nr. 3. (M3)

Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana

Nodrošināt Preiļu pils un muižas kompleksa ilgtspējīgu saglabāšanu un atjaunošanu, ievērojot vēsturisko autentiskumu.

uzdevums nr. 1 (M3U1)

Pils un muižas kompleksa ēku uzturēšana

uzdevums nr. 2 (M3U2)

Parka teritorijas un ainavas uzturēšana

mērķis nr. 4. (M4)

Efektīvs pārvaldības modelis

Izveidot ilgtspējīgu, pārskatāmu un efektīvu pārvaldības modeli, kas nodrošina dažādu iesaistīto pušu sadarbību. Kopīgi veidots plānošanas kalendārs, kas nosaka pils telpu lietošanas kārtību, kā arī biedru kartes sistēmas izveide, kas veicina vietējās kopienas iesaisti un lojalitāti.

uzdevums nr. 1 (M4U1)

Pārvaldības un lietošanas modeļa izveidošana

uzdevums nr.2 (M4U2)

Lietojamības kalendāra noteikumi, izveide un lojalitātes programma

Pils darbības mērķi un uzdevumi ir sasaistē ar plānošanas dokumentiem (skat. 1.3. Preiļu pils attīstība plānošanas dokumentos)

11. att. Ekspozīcijas "Trīs kraukļi" vizualizācija.
Dizaina studijas H2E.

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.5. Mērķauditorija. Kam?

Primārā mērķauditorija

Vietējā kopiena – Preiļu pilsētas, Preiļu novada un apkārtnes iedzīvotāji, tai skaitā bijušie un topošie pils apmeklētāji.

Tūristi – gan iekšzemes, gan ārvalstu, kas apmeklē Latgali un meklē kultūras un vēsturiskas pieredzes.

Konferenču, semināru, izglītojošo pasākumu dalībnieki – mērķis pozicionēt pili kā zināšanu un diskusiju centru.

Ģimenes ar maziem bērniem – ar īpaši piemērotiem izglītojošiem un radošiem piedāvājumiem.

Seniori – ar pieejamu vidi, interaktīvu kultūras piedāvājumu un nostalgijas aspektiem.

Sociāli mazaizsargātās un īpašas uzmanības grupas.

Cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem – paredzēta infrastruktūras un satura pieejamība, audiovizuālie un taktilie risinājumi.

Bērni un jaunieši – izglītojošas programmas, izstādes un darbnīcas, kas veicina kultūras līdzdalību jau no agrīna vecuma.

Seniori – pielāgots saturs, pieejami pasākumi dienas laikā, atlaides un kopienas programmas.

Mazākumtautību pārstāvji – kultūras aktivitātes, kas atspoguļo Latgales etnisko dažādību un iekļaujošu sabiedrību.

Imigranti un reemigranti – iekļaujošas kultūras programmas, kas veicina saiknes atjaunošanu ar Latvijas kultūrtelpu.

Sekundārā mērķauditorija

Starptautiskais tūrisms – sadarbībā ar tūrisma operatoriem, Latgales un Latvijas tūrisma stratēģiju ieviešanu, uzsverot kultūras un vēstures aspektus.

Astoņas mērķauditorijas grupas:

Tūrisms - iestādes

Ģimenes ar bērniem

Seniori

Pilsētas viesi

Pusaudži

Studenti

Ekonomiski aktīvie pilsētas iedzīvotāji

Skolēnu grupas

12. att. Interjera elementi Preiļu pili.

Foto - I. Anina.

2.7. Preiļu pils telpas

telpas pasākumiem

LAIME (*lielā zāle*)

ietilpība līdz 100 cilvēki

Piemērota koncertiem, semināriem, ballēm

NOSLĒPUMS (*mazā zāle*)

ietilpība līdz 50 cilvēkiem

Piemērota koncertiem, semināriem, svinībām,
darba tikšanās un nelielām komandu sanāksmēm

MĪLESTĪBA (*telpas svinībām*)

ietilpība līdz 25 cilvēkiem

(piemērota kāzu ceremonijai)

telpas tūrismam

RIETUMU TORNIS

1. stāvs 5D ekspozīcija
2. stāvs Pasaules elpa M.Borha kabinetā
3. stāvs Interaktīvā spēle **Interjera detektīvs**
4. stāvs Leģendu istaba

3. stāva izstāžu zāle

VIETA MĀKSLAI

mainīgās izstādes un kamerpasākumi

14. att. Preiļu pils Rietumu tornis

2023. gadā.

Foto - I. Babre.

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.8. Plānotie darbības rezultāti | 2025–2035

M1 Kultūrvieta – Vieta, kur svētki satiek mākslu

Radīt Preiļu pili kā aktīvu un daudzfunkcionālu kultūrtelpu, kas apvieno mākslu, izglītību un izklaidi, veicinot sabiedrības iesaisti un radošumu.

M1U1 Regulāru kultūras pasākumu norise

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
1.1.	Kultūras pasākumu gada plāna sastādīšana (koncerti, izrādes)	2026–2035	PNP VKKF ERAF	PMKP KTP
1.2.	Ikgadējs kultūras pasākumu cikls: Parka svētki, Muzeju nakts	2025–2035	PNP VKKF	PMKP KTP TAIC
1.3.	Jauna tradīcija Ziemas balle – svētku pasākums pili	reizi gadā, sākot ar 2026. gadu	PNP PI ĀF	PMKP
1.4.	Iesaiste LPMA pasākumos “Apceļosim muižas un pils, Dārza svētki, Leģendu nakts	katru gadu	PNP PI ĀF	PMKP KTP TAIC

M1U2 Mākslas izstāžu vieta

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
1.5.	Pils 3. stāva telpu aprikošana un pielāgošana iztādēm, kamerpasākumi	2026–2027	PNP VKKF NKMP ERAF	PNP
1.6.	Mainīgo izstāžu rīkošana	2027–2035	PMKP	PMKP KTP
1.7.	Sadarbībā ar Latvijas muzeju krājumiem vismaz rezi gadā rīkot izstādes “No krājuma uz pili”	2029–2035	VKKF	PMKP PVLMM

15. att. Legendu nakts Preiļu pili, 2024. gads.

Foto - I. Anina.

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

M1U3 Konferenču un semināru centra attīstība

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
1.8.	Telpu LAIME un NOSLĒPUMS aprikošana un pielāgošana konfonrencēm un semināriem	2025–2030	ERAF PNP	PMKP PNP
1.9.	Telpu nomas cenu politikas izveide	2025–2026	-	PMKP
1.10	Konferenču un semināru centra attīstība	2026–2035	PMKP PNP	PMKP

M1U4 Izglītības centra izveide

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
1.11.	Ieviesta prakses un radošo rezidenču programma sadarbībā ar skolām un Latvijas augstskolām	2028–2035	PNP ĀF	PMKP
1.12.	Organizētas ikgadējas mācību nometnes un vasaras skolas skolēniem un studentiem Preiļu pili	2029–2035	PNP ĀF	PMKP

M1U5 Svinīgo ceremoniju un pasākumu norises vieta

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
1.13.	Svinīgo ceremoniju un pasākumu norises vietas izveide Preiļu pili	2025–2027	PNP ERAF	PMKP PNP
1.14.	Telpu LAIME, MĪLESTĪBA un NOSLĒPUMS pielāgošana svinīgiem, romantiskiem brīžiem, darba sarunām un ģimenes svinībām	2026–2028	PNP ERAF	PNP PMKP
1.15.	Pieejamības nodrošināšana, radot iespēju gan vietējiem iedzīvotājiem, gan interesentiem no visas Latvijas un ārvalstīm atzīmēt pili svarīgus dzīves notikumus	2026–2035	PMKP PNP	PMKP PNP

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA**M2 Tūrisma galamērķis**

Attīstīt Preiļu pili kā unikālu tūrisma galamērķi, piedāvājot interaktīvas, izglītojošas un izklaidējošas aktivitātes.

M2U1 Ekspozīcijas “Trīs kraukļi” izveidošana

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
2.1.	Sadarbībā ar diziana studiju H2E izstrādāt ekspozīcijas “Trīs kraukļi” tehnisko projektu	2025	PNP ERAF	PMKP KTP PNP
2.2.	Ekspozīcijas 1. kārtas pabeigšana	2026	PNP ERAF	PMKP KTP PNP
2.3.	Ekspozīcijas 2. kārtas pabeigšana	2027	PNP ERAF	PMKP KTP PNP
2.4.	Ekspozīcijas pabeigšana	2028	PNP ERAF	PMKP KTP PNP

M2U2 Tūrisma piedāvājuma attīstība

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
2.5.	Izvedota info zona ar sagaidāmo gidu/administratoru pils kāpņu telpā	2026	PNP ERAF	PMKP KTP
2.6.	Nodrošināta piekļūstamība pils telpām (infrastruktūra, norādes, vides pieejamība)	2026	PNP ERAF	PMKP KTP
2.7.	Ieviestas tematiskas tūres vai digitālie ceļveži, izmantojot Rietumu torni kā maršruta punktu	2027–2035	PNP	PMKP TAIC
2.8.	Izglītojošās programmas	2028–2035	VKKF PNP	PMKP
2.9.	Palielināts apmeklētāju skaits un uzturēšanās ilgums teritorijā	2026–2035	-	PMKP TAIC

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

M2U3 Pils zīmola, mārketinga un komunikācijas stratēģija

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
2.10.	Izstrādāta un apstiprināta Preiļu pils zīmola identitāte (logo, vizuālais stils, sauklis u.c.)	2026	PNP VKKF	PMKP
2.11.	Dalība nacionālā un starptautiskās izstādēs	sākot ar 2027	PNP	PNP PMKP TAIC
2.12.	Izveidoti un izplatīti komunikācijas materiāli (brošūras, video, kartes, suvenīri u.c.)	sākot ar 2027	ĀF PNP	PNP PMKP TAIC
2.13.	Palielināts atpazīstamības rādītājs (sociālo mediju sekotāju skaits, tīmekļa vietnes apmeklējumi)	2027–2035	PNP	PMKP

M3 Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana

Nodrošināt Preiļu pils un muižas kompleksa ilgtspējīgu saglabāšanu un atjaunošanu, ievērojot vēsturisko autentiskumu.

M3U1 Preiļu muižas kompleksa ēku uzturēšana

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
3.1.	Pils būvdarbu pabeigšana, ēkas nodošana ekspluatācijā	2025	PNP	PNP
3.2.	Vecās kungu mājas konservācija	2030	PNP VKKF NKMP	PMKP
3.3.	Kalpu mājas attīstības stratēģija	2026	PNP ĀF	PNP PMKP
3.4.	Stallu konservācija	2026	PNP NKMP	PMKP
3.5.	Vides objektu izveide	2026–2035	PNP VKKP ERAF	PNP PMKP

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA**M3U2 Parka teritorijas un ainavas uzturēšana**

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
3.6.	Parādes laukuma pārbūves tehniskā projekta izstrāde	2026–2028	PNP VKKF	PNP PMKP
3.7.	Stāvvietas projektēšana	2025–2026	PNP	PNP PMKP
3.8.	Stāvvietas izbūve	2026–2027	PNP ERAF	PNP PMKP
3.9.	Parādes laukuma Z puses pārbūve	2027–2032	PNP ERAF	PNP PMKP
3.10.	Parādes laukuma D puses pārbūve	2029–2034	PNP ERAF	PNP PMKP
3.11.	Ainavisku objektu izveide – Hortenziju dārzs pie pils	2025–2035	PNP ĀF	PMKP
3.12.	Apgaismojuma uzlabojumi parka teritorijā	2028–2035	PNP ERAF	PNP PMKP

M4 Efektīvs pārvaldības modelis

Izveidot ilgtspējīgu, pārskatāmu un efektīvu pārvaldības modeli, kas nodrošina dažādu iesaistīto pušu sadarbību. Kopīgi veidots plānošanas kalendārs, kas nosaka pils telpu lietošanas kārtību, kā arī biedru kartes sistēma, kas veicina vietējās kopienas iesaisti un lojalitāti.

M4U1 Pārvaldības un lietošanas modeļa izveidošana

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
4.1.	Izstrādāts vienots plānošanas kalendārs pils telpu lietojumam (publiskie un privātie pasākumi, ekspozīcijas, noma u.c.)	2026	PNP ERAF	PMKP
4.2.	Skaidri noteikta lomu un pienākumu sadale dažādām iesaistītajām pusēm (pašvaldība, pārvalde, NVO, uzņēmēji)	2026	PNP ERAF	PMKP

16. att. Leģendu nakts Preiļu pili, 2024. gads.
Foto - I. Anina.

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

M4U1 Pārvaldības un lietošanas modeļa izveidošana

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
4.3.	Izstrādāta un ieviesta pārvaldības struktūra ar atbildības līmeņiem (koordinators, partneri, uzturētāji)	2026	-	PMKP
4.4.	Ieviesta regulāra pārvaldības modeļa izvērtēšanas un uzlabošanas kārtība (ikgadēja izvērtēšana, aptaujas, sadarbības partneru forums)	sākot ar 2027	-	PMKP

M4U2 Lietojamības kalendāra noteikumi, izveide un lojalitātes programma

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
4.5.	Izveidota digitāla rezervācijas un lietošanas kalendāra sistēma, publiski pieejama un administrējama. Apmācības darbiniekiem un partneriem par sistēmas lietošanu un sadarbības procedūrām	2027	PNP ERAF ĀF	PMKP
4.6.	Nodrošināta iespēja dažādiem lietotājiem (vietējie iedzīvotāji, uzņēmēji, NVO) rezervēt telpas caur vienotu sistēmu	2027–2035	PNP ERAF ĀF	PMKP
4.7.	Izveidota biedru karšu sistēma vietējiem iedzīvotājiem un sadarbības partneriem	2026	PNP ERAF ĀF	PMKP
4.8.	Definēti lojalitātes ieguvumi (atlaides, prioritāte pasākumiem, īpašie piedāvājumi)	2026	PNP ERAF	PMKP

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.9. Preiļu pils darbības stratēģijas 2025–2035 darbības rezultāti

Infrastruktūras un vides kvalitātes uzlabojumi: Renovēta un sabiedrībai atvērta visa pils ēka; Izveidota un pabeigta autostāvvietā ar orientēšanās zīmēm;

Uzsākta hortenziju dārza izveide pils teritorijā; Sakārtots pils parādes laukums.

Ikgadējs kultūras pasākumu cikls: Parka svētki, Leģendu nakts, Muzeju nakts, Ziemas balle pili, deju vakari.

Pils telpās izveidota interaktīva izstāžu zāle ar mūsdienīgu tehnisko nodrošinājumu un attīstīta sezonāla izstāžu programma, sadarbībā ar Latvijas muzejiem ("No krājuma uz pili").

Regulāri izglītojoši un radoši pasākumi bērniem, jauniešiem, senioriem.

Starpdisciplināra kultūras programma konferencēm, lekcijām un mākslas notikumiem.

Ekspozīciju un tūrisma satura pilnveidošana. Izveidota ekspozīcija **TRĪS KRAUKĻI**.

Tūristiem pieejams strukturēts apmeklējuma maršruts un tematiskie audiogidi.

Apmeklējuma pieredze sasaistīta ar muižas kompleksa un parka ainavu.

Pārvaldības, ilgtspējas un sadarbības mehānismi. Ieviesta pasākumu un telpu lietošanas plānošanas sistēma.

Izstrādāta un apstiprināta nomas un biļešu politika.

Pils pārvaldības modelis sadalīts starp PMKP, KTP, TAIC un nomniekiem.

Izveidots un ieviests Preiļu pils zīmols.

Apmeklētāju un sabiedrības iesaiste pieaudzis pils apmeklētāju skaits katru gadu.

Notikumu un izstāžu programmā ik gadu iesaistītas vismaz 5 sadarbības institūcijas.

Vietējie iedzīvotāji aktīvi iesaistās pasākumos un vides sakopšanā.

Radīta vieta, kur kopā pulcējas gan pilsētnieki, gan viesi – Preiļu pils –vieta, kur svētki satiek mākslu.

Vides objektu izvedes plenēri sadarbībā ar māksliniekiem, mākslu augstskolām, kas nodrošinātu parka teritoriju ar vides objektiem.

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.10. Preiļu pils darbības stratēģijas 2025–2035 īstenošanas rezultātievie rādītāji, ieviešanas un uzraudzības kārtība

Preiļu pils darbības stratēģijas rīcības tiek ik gadu kopīgi izvērtētas un pārskatītas. Stratēģijas īstenošanas gaita tiek monitorēta, izmantojot konkrētus rādītājus, kuri ļauj novērtēt progresu un nepieciešamības gadījumā precizēt rīcības plānu nākamajam gadam.

Nr.	Rīcība	Rādītājs	Vērtēšanas avots / metode
1.	Pils apmeklētāju skaita pieaugums	10 000 (2026), 30 000 (2035)	Reģistrēto apmeklētāju skaits, statistika
2.	Notikušo kultūras pasākumu skaits pili	Vismaz 10 pasākumi gadā	Pārdoto biļešu skaits, noslēgtie līgumi
3.	Izstāžu zāles darbība	Vismaz 3 sezonālas izstādes gadā	Ekspozīciju grafiki, apmeklējums
4.	Telpu nomas intensitāte	Nomas stundu skaits, ienākumi, segmentēts pa funkcijām	Noslēgtie nomas līgumi, finanšu atskaides
5.	Digitālā redzamība un komunikācija	Sociālo tīklu un tīmekļa vietnes sasniedzamība (FB, IG u.c.)	Sasniegto lietotāju skaits, iesaiste, statistikas rīki
6.	Biļešu un nomas politikas izstrāde (atlaides mazākaizsargātajai sabiedrības daļai)	Apstiprināti tarifi	Pašvaldības lēmums, izcenojumu saraksts
7.	Lojalitātes un biedru sistēma	Aktīvo biedru skaits, karšu lietojums	Reģistrācijas sistēma, lietojuma statistika
8.	Infrastruktūras pieejamība – stāvvietas izveide	Izveidota stāvvietā	Izpildes akts, nodošana ekspluatācijā
9.	Digitālā lietojuma un rezervāciju kalendāra ieviešana	Ieviests kalendārs	Sistēmas pieejamība tiešsaistē
10.	Ekspozīcija Trīs kraukļi	Ekspozīcijas pirmās kārtas izveide līdz 2026. gadam, otrās kārtas pabeigšana līdz 2027. gadam, pilna ekspozīcija atvērta 2028. gadā.	Projekta atskaides, apmeklētāju statistika, digitālo biļešu sistēmas dati

Uzraudzības mehānisms un ieviešanas kārtība:

Atbildīgā institūcija ir Preiļu muižas komplekss un parks

Pārskatīšanas biežums - reizi gadā.

Galvenie rezultāti tiek atspoguļoti Preiļu novada mājaslapā un izplatīti informatīvos kanālos

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.11. Preiļu pils ilgtspējas nodrošināšana

Preiļu pils projekta ilgtspējas nodrošināšana tiek balstīta uz darbības stratēģiju 2025–2035. gadam, kuras pamatā ir mērķtiecīga apsaimniekošana, funkcionāla izmantošana un daudzveidīgs finansēšanas modelis.

Viens no galvenajiem faktoriem Preiļu pils ilgtspējas nodrošināšanā ir tas, ka objekts ir pašvaldības īpašums, kas rada stabilu juridisko un institucionālo pamatu apsaimniekošanai.

Tajā pašā laikā Preiļu pils darbības stratēģijas mērķis ir nodrošināt tās funkcionēšanu, neradot papildu finansiālu slogu pašvaldības budžetam. Ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai ir izstrādāta rīcības programma līdz 2035. gadam ar skaidri definētiem virzieniem, uzdevumiem un finanšu plānu.

Finansiālā patstāvība Preiļu pils ilgtspējīgas darbības pamatā ir ieņēmumu un izdevumu līdzsvarots sadalījums, ko nodrošina:

- ♦ Pakāpeniska pils telpu pielāgošana funkcionāliem mērķiem, tostarp Rietumu torņa pielāgošana tūrismam;
 - ♦ Apmeklētāju piesaiste un sabiedrības iesaiste darbības stratēģijā ir definēti pasākumi dažādām mērķauditorijām, kas palīdzēs nodrošināt apmeklētāju skaita pieaugumu un sabiedrības līdzdalību;
 - ♦ Izglītojošas un kultūras programmas skolām, jauniešiem un ģimenēm;
 - ♦ Iekļaujošas aktivitātes cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, senioriem, mazākumtautībām;
 - ♦ Starptautiskas sadarbības projekti un radošo industriju aktivitātes.
- Jaunu darba vietu radīšana un esošo saglabāšana. Pils attīstība nodrošinās esošo darba vietu (6) saglabāšanu un vismaz 5 jaunu amata vietu izveidi (t.sk. pasākumu organizēšana, ekskursiju vadīšana, un tehniskais personāls).

Jāņem vērā, ka kultūra veido nozīmīgus ieņēmumus citās nozarēs un rada nozīmīgu darba vietu skaitu ārpus kultūras sektora.

- ♦ Preiļu Pils iekļaušana reģionālajos un nacionālajos tūrisma maršrutos;
- ♦ Daudzveidīgs pakalpojumu klāsts kas sevī ietver izstādes, ekskursijas, telpu noma pasākumiem, koncertiem un konferencēm;
- ♦ Sezonas pasākumu plānošana visos gadalaikos, kas samazina sezonālītātes ietekmi;

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

Preiļu pils finansiālu patstāvību raksturo izdevumu un ieņēmumu līdzsvarots sadalījums ilgtermiņā.

	Ieņēmumi	
A	Pašu ieņēmumi	
1.	Biļetes (pils, izstādes, ekspozīcijas)	Standarta ieejas maksa; diferenciētas cenas (pieaugušie, seniori, skolēni)
2.	Gidu un izglītojošo programmu maksa	Skolu ekskursijas, tematiskie stāsti, dramatisētie pārgājieni
3.	Kultūras un MICE* pasākumu biļetes	Koncerti, konferences, uzņēmumu “incentive” pasākumi
4.	Telpu īre (pasākumi, kāzas, filmēšana)	Pils zāles, tornis; stundas vai dienas tarifs
5.	Specializētās programmas un meistarklases	Radošās darbnīcas, interjera detektīvs, 5D kino seansi
6.	Suvenīri	Peļņa
7.	Kafejnīca un pop-up ēdināšana	Īres maksa
8.	Biedru/lojalitātes karšu abonements	Kultūras pasākumu gada plāna sastādīšana, ikgadējs kultūras pasākumu cikls, iesaiste LPMA pasākumos
B	Sabiedriskais finansējums	
9.	Pašvaldības pamatfinansējums	
10.	Valsts Kultūrkapitāla fonds (VKKF) un Latgales kultūras programma	Projekti kultūras pasākumiem
11.	Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde (NKMP)	Restaurācijas darbi, tehniskā izpēte
12.	ES struktūrfondu programmas	Infrastruktūra, digitālie risinājumi
C	Privātais & partneru finansējums	
13.	Mecenāti un sponsori	Vietējie uzņēmēji, bankas, kultūrmecenāti
14.	Ārvalstu vēstniecību un NVO projekti	Tematiskās izstādes, apmaiņas

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

	Izdevumi	
A	Uzturēšanas izdevumi	
1.	Apkures izmaksas	
2.	Ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi	
3.	Elektroenerģijas izdevumi (ekspozīcijas, apgaismojums, tehnika)	
4.	Pārējie komunālie pakalpojumi (atkritumu apsaimniekošana u.c.)	
5.	Telpu un teritorijas uzturēšana (saimnieciskie izdevumi, apsardze, sakari, apdrošināšana)	
6.	Darbinieku atalgojums (pastāvīgais un sezonālais)	
7.	Darbinieku apmācību izdevumi	Izveidojot digitālo rezervāciju un lietošanas kalendāra sistēmu, nepieciešamas darbinieku apmācības
8.	Ar pasākumu organizēšanu saistītie izdevumi	Kultūras pasākumu gada plāna sastādīšana, ikgadējs kultūras pasākumu cikls, iesaiste LPMA pasākumos
B	Attīstības investīcijas	
9.	Izstāžu un ekspozīciju izveide	Mainīgo izstāžu rīkošana, ekspozīciju izveide
10.	Mārketiņa un informācijas izplatīšanas izdevumi	Preiļu pils zīmola identitātes izstrāde, starptautisko kampaņu realizēšana, komunikācijas materiālu izveidošana un izplatīšana
11.	Digitālo platformu izveides izdevumi	Digitālās rezervācijas un lietošanas kalendāra izveide, biedru karšu izveide
12.	Viesmīlības pakalpojuma uzlabošanas izdevumi	Ieviestas tematiskās tūres, izglītojošas programmas, izveidota info zona ar sagaidāšo gidu/administratoru pils telpā
C	Kapitālie ieguldījumi	
13.	Telpu pielāgošanas un aprikošanas izdevumi	Telpu LAIME, MĪLESTĪBA un NOSLĒPUMS pielāgošana sviņģiem pasākumiem
14.	Vēsturisko būvju saglabāšanas, atjaunošanas izdevumi	Vecās kungu mājas, staļļu konservācija
15.	Infrastruktūras uzlabošanas un modernizācijas izdevumi	Vides objektu izveide, stāvvietas projektēšana un izbūve, apgaismojuma uzlabojumi parkā
16.	Ainavu veidošanas izdevumi	Ainavisku objektu izveide, hortenziju dārzs pie pils

17. att. Preiļu pils 2015-2025.
Fotokolāža - V. Agurjanovs.

Stratēģijā izmantoti citāti no aptaujas “Par Preiļu pils attīstības virzieniem”.

Preiļu muižas komplekss un parks

2025